

IZHAJA OB
ČETRTKIHUREDNIŠTVO IN UPRAVA
LJUBLJANA, BREG 10
POŠT. PREDAL. ŠT. 345
RAČ. POŠT. HRAN. V
LJUBLJANI. ŠT. 15.393

DRUŽINSKI TEDNIK

ILUSTROVAN TEDNIK ZA POUK IN ZABAVO

POSAMEZNA
ŠTEV. 2 DINNAROČNINA 1 LETO
80, 1/2 LETA 40, 1/4 LE
TA 20 DIN. V ITALIJI
NA LETO 40 L. FRAN.
CII 60 F. AMERIKI 2 \$

IV. leto

V Ljubljani, 7. januarja 1932

Štev. 2

Zanimivosti iz ljubljanskega kriminalnega muzeja

(Stran 3)

„Dečka, kar oba planita name!“

(Ponatis dovoljen le z navedbo vira)

V ljubljanskem Gradišču se gode čudne stvari. Tu podirajo velike hiše in grade namestu njih še večje nove, tu kriči nad mimoidočimi skoraj neprestano tramvajski „Stoj“, v brivnici St. Kostanjec pa sedi skoraj vsak dan prof. Osip Šest, ki ga strgata z britvijo kar oba pomočnika Tomo in Viktor.

Tako se ne brije zlepa kdo drugi. Nemara je prof. Šest edini človek v Jugoslaviji, ki ga brijejo na ta način. Morda ima v tem celo svetoven rekord!

Tomo prevzame šestovo desno polovico, Viktor pa levo. Polovico lica namreč, da ne bo nesporazuma glede polovic. V 3 minutah je profesor Šest obrit. V naslednjih 10 sekundah je že v teatru.

Zato si nisem mogel kaj, da ne bi stopil k prof. Šestu zastran tega nenavadnega britja. Pa tudi ne gre, da bi ostal neodkrit in obsojen v pozabljenje ta njegov rekord.

To je vse lepo, toda profesorja Šesta dobiti je druga istorija. On nikdar ne utegne. Kadar sem ga hotel naskočiti, je bil zaposlen, in čedalje bolj jasno mi je bilo, zakaj si je moral priboriti svoj „bradji rekord“. Naposled sem ga le ujel.

V drami je sedel v svoji „celici“ in čital. Sicer mi je srce krvavelo, da sem ga zmotil, toda obljubil sem mu, da ga bom „gnjavil“ samo 3 minute, ne več in ne manj ko Tomo in Viktor. Na ta način sem ga spravil na svoje reporterke limanice. Ali jo nisem dobro pogruntal? In prepričan sem, da boš tudi ti, dragi čitalec, g. Šesta ujel samo na ta način, če že hočeš z njim pokramljati. Profesor Šest gre samo na 3 minute. Več ne zdrži.

Profesor Šest je pojasnil zadevo takole:

„Gospod reporter in intervjujist, gre za prvič, drugič in tretjič. Prvič ne utegnem čakati, ne utegnem, pa ne utegnem. Mi od teatra se hodimo brit h gospe Kostanjčevi. Pa nikoli ne utegnemo čakati. V takem razpoloženju sem nekoč opazil, da Tomo nima dela,

če me Viktor brije. Pa sem jima rekel: „Dečka, kar oba planita name!“ Pa je šlo.

Drugič so časi hudi. In v tej sivi si človek kar zaželi nekoliko hudomušnosti. Majhna porcija hu-

Kar blazne tekme uprizarjamo časih. Gre za sekunde. Miljenje, britje, mazanje z dišečimi vodami, vse to so pri nas rekordne „lajstunge“. Vse te tekme nadzira seve gospa Kostanjčeva. Ah, z njo se tako pri-

da ne prenesejo kar tako moderne mučenja kakršno je v brivnicah, čakalnicah, ali pa pri zobozdravnikih, zato sem si skrajšal trpinčenje v brivnici s 5 ali 6 minut na 3 minute. Kadar planeta oba dečka name, sem namreč v 3 minutah v brivnici in tudi že v drami.“

„Gospod profesor, ali morda na ta način tudi rešujete teatrsko in splošno krizo?“

„Seveda, dandanes se je treba hitro obračati. Čas je res zlato. Samo tisti, ki se zna hitro sukati, more danes ostati cel. Pomislite, koliko časa bi ostalo ljudem za zabavo, če bi vsak svoj posel za isti denar in v istih okoliščinah skrajšal za 3 minute!“

„Ali je že kdaj tekla kri pri vaših tekmah v brivnici gospe Kostanjčeve?“

„Še nikoli, hvala Bogu. Sicer bi jo moral prelivati jaz, toda žrtve bi bile na obeh straneh, ker bi jih ona dva dečka tudi dobila po zadnji plati!“

„Kaj mislite, g. profesor, kako bi tudi človeštvo kaj imelo od vaših rekordov?“

„Čisto enostavno. Ustanovimo društvo bolj za smotrno izrabo časa ali za racionalizacijo in taylorizacijo človeških navad in razvad ter potreb.“

*

Mi reporterji pa radi slišimo obe plati zvona. Zato sem šel k „dečkoma“ v brivnico simpatične gospe Otilije v Gradišču.

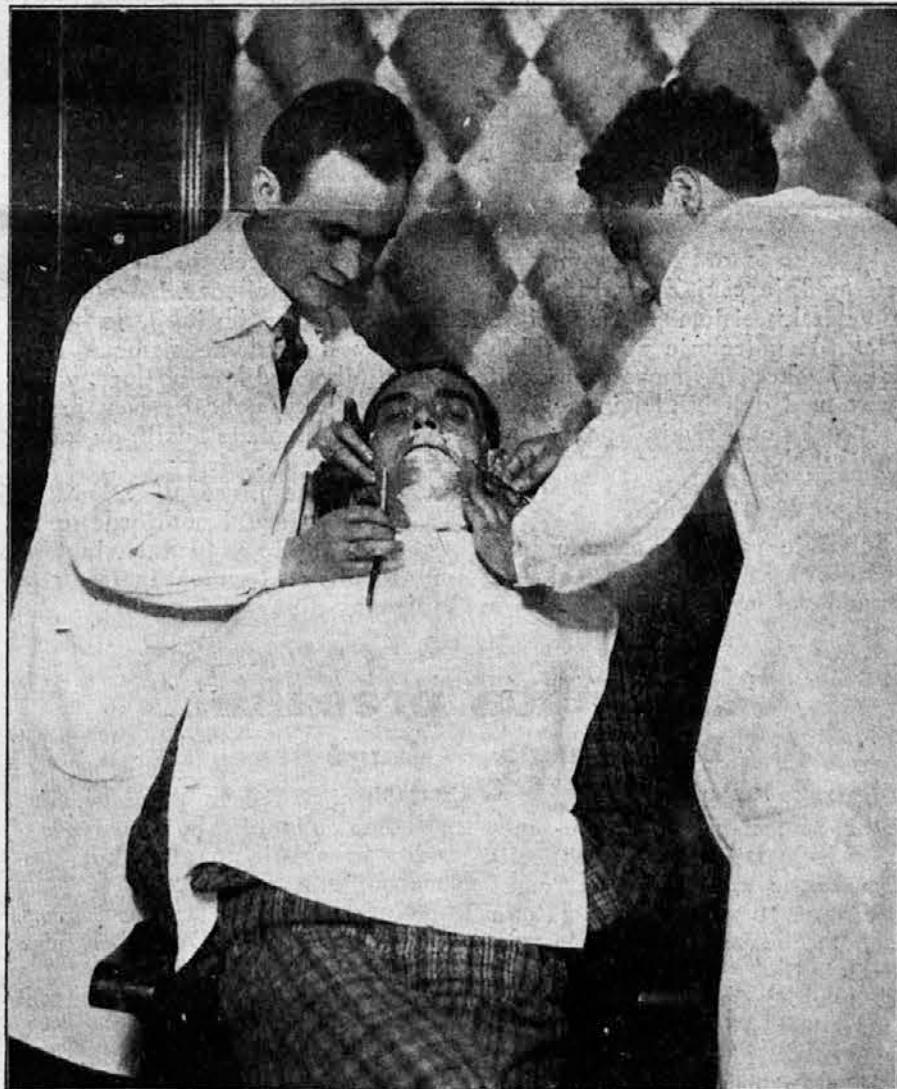
„No, kako je bilo z gospodom Šestom?“

„Kako! Zmerom je sitnaril, da ne utegne, pa ne utegne čakati. Mahoma mu je pa šinila v glavo rešilna misel. „Hudiča“, je rekel, „kar oba planita name, kar oba me „ruknita“.“

Pa dajva, sva rekla, pa sva ga. In od takrat sva si ga razdelila na pol.“

Viktor pa je zamrmral: „Ko le ne bi Tomo tako bratovsko delil Šestove bradel!“

Tito

Takole planeta Viktor in Tomo na profesorja Šesta. (Foto Joško Šmuc)

morja je človeku tako potrebna v teh hudih časih. Tako imamo pri gospe Otiliji Kostanjčevi še druge špase. To Vam je originalna gospa! Kakšna živa priča stare Ljubljane! Ona vedno nadzira naše tekme.

jetno pomenim, še po starem, veste po ljubljansko, „ajnpisel po tajč ajnpisel po sloveniš“.

No in tretjič... Moji živeci in menda živeci večine nas od teatra, pa tudi živeci drugih, so danes taki,

Čas hiti! Glejte, da Vam nagrade ne uidejo! (Stran 4)

Kralj skopuhov, kralj banditov in kralj beračev

Čudaški marki. — Bandit, ki zaduši vsako stavko. — Lord, ki je priberačil 262 milijonov

Kralj skopuhov

Mnoge zgodovinske osebnosti so znane zaradi velikega skupuštva. Tako Molière, kardinal Mazarin, slavni angleški književnik Swift. Kralja vseh skopuhov pa lahko imenujemo markija De Aligra, dvorjanika lepe Napoleonove sestre Pavline Bonaparte.

Marki je bil zelo bogat in bi lahko razkošno živel. Toda že od mladih let je bil strašen stiskač. Sklenil je sam pri sebi, da bo porabil samo del svojih velikih dohodkov. Če se je kdaj zgodilo, da je vzel iz svoje blagajne več denarja kakor sicer, je drugi dan ves obupan pokleknil pred blagajno, kakor bi bila sam bog, jo milo prosil odpuščanja ter se je zaklel, da bo poslej strogo pazil na svoje izdatke.

Nekoč je daroval svojemu slugi že čisto ogoljen in ponošen klobuk. Toda kako se je začudil, ko je čez nekaj dni opazil, da nosi sluga boljši klobuk. Na njegovo vprašanje mu je povedal, da je dal klobuk očistiti in popraviti. De Aligre je tedaj dal slugi srebrnik, češ: „Ná za to, kar si izdal za popravo, klobuk pa mi vrni, prelep je za tebe, nosil ga bom še sam!“

Časih je moral marki vendarle prirediti pojedino za svoje tovariše. Na teh pojedinah se ni nihče upal seči po sadju na velikih srebrnih pladnjih, ker je bilo splošno znano, da si ga je skopuh samo izposodil v hotelu.

Marki de Aligre je umrl l. 1847. Zapustil je veliko premoženje, zraven pa nič manj ko 30 oporok, ki so dolgo zabavale Parižane. Zakaj v njih se je kralj skopuhov norčeval iz vseh, ki so čakali na njegovo ogromno dediščino. Njegova poslednja, to je 30. oporoka je obsegala 550 strani. Skopuh jo je pisal zadja leta pred smrtjo. Po tej veljavni oporoki je zapustil „sorodnikom pozabljenje, prijateljem ne-hvaležnost, Bogu dušo in grobu svoje telo, imetje pa siromakom“.

Kralj banditov

53 letni mladenič Peter de Vito, ki prebiva v Newyorku, je tako rekoč čez noč zaslovel. Postal je zvezda ameriške družbe. Lahko ga postavimo v vrsto generalnih direktorjev velikih ameriških podjetij, ki si ubijajo glavo, kako bi rešili probleme današnje svetovne gospodarske krize. Peter de Vito je zastopnik novega poklica v Ameriki. Pokazal je, da more s svojo močjo in voljo opravljati trgovske posle tako uspešno kakor v dobi največje konjunktive. Letnih dohodkov ima okoli pol milijona dolarjev. Zato ga štejejo med najbogatejše gangstre. Resen tekmeec mu je le še Al Capone.

Pred meseci so vdrli v njegovo razkošno stanovanje v Newyorku orožniki, detektivi in stražniki, hoteli ga aretirati. De Vito je ležal na postelji. Ni se branil. Aretirali so ga, toda že nekaj dni nato so ga morali spet izpustiti. Državni tožilec ga je imenoval v obtožnici

trgovca, ki prodaja in prevažajo blago. Obenem je podčrtal, da je De Vito najmočnejši in najbolj nevarni „racketeer“, čigar naloga je, da uduši stavke. Na tem področju se je že večkrat odlično izkazal. Ni je stavke, katere ne bi on takoj udušil.

De Vito je poglavar cele armade ljudi, ki šteje 3 do 4 tisoč ljudi, oboroženih z modernim orožjem; razpolagajo s 7000 tovornih avtomobilov. Po časopisnih poročilih je De Vito najboljši kupec v petrolejskih in bencinskih podjetjih. L. 1929. je stavkalo 2500 šoferjev neke znane ameriške petrolejske tvrdke. Vse je kazalo, da bodo šoferji zmagali. V odločilnem trenutku je tvrdka poklicala De Vita na pomoč. Ta je prišel s svojim moštvom in z avtomobili, da bi prevzel vso zalogo petroleja iz skladišč prizadete tvrdke. Njegovi ljudje so se spopadli s stavkarji. Obležalo je nekaj mrtvih in ranjenih — stavkarji pa so se premislili in se vrnili na delo. Tako je De Vito stavko na mah udušil. Podjetje mu je izplačalo nagrado: 250.000 dolarjev. Ko so oblasti zvedele, da je prejel denar, davka pa ni plačal, so ga aretirali.

Socijologi so pogodili, da vladajo v današnji ameriški družbi srednjeveške razmere. Kondotjeri tega stoletja žive v udobnosti kakršno so v srednjem veku uživali fevdali. Moderni ameriški gangstri imajo tako moralo, kakršno so imeli srednjeveški roparski vitezi. Gospodarski sistem v Ameriki je pa tak, da potrebuje pomoči takih ljudi. Z zakoni ne morejo reševati sporov med delodajalci in delavci. Ta posel opravljajo poglavarji ameriških banditov.

Kralj beračev

Poleti je umrl v Londonu lord Knoothford, kralj beračev. Tako ga je imenoval njegov tajnik, ki je

napisal zanimivo knjigo o lordovem življenju in delu.

Lord Knoothford je naprosil v svojem dolgem življenju 970.000 funtov, to je okoli 262 milijonov dinarjev. Ker je bil sam ugleden odvetnik in zelo bogat, ni potreboval tega priberačenega denarja zase. Ta lord je namreč beračil za londonske bolnišnice.

Kralj beračev je ta lord postal čisto slučajno. Nekoč je obiskal v bolnišnici Poplar v Londonu nekega pristaniškega delavca. Iznenadilo ga je, da je naletel v bolnišnico na bolničarke, ki so opravljale svojo službo skrajno zanikarno, in da bolniški prostori že več let niso bili očiščeni. L. 1891. je bil izvoljen za predsednika upravnega odbora te bolnišnice. Začel je nabirati milodare za bolnišnico in kmalu je nabral toliko denarja, da je zgradil novo poslopje in namestil izurjeno in izobraženo osebje. Tako se je začela njegova „beraška“ karijera. Lord pa ni bil samo berač, bil je tudi odličen organizator in upravitelj.

Nekoč je dal v promet ponarejen kovani denar z napisom: „Hvala za pravi denar. Direktor londonske bolnišnice Knoothford.“ Državni tožilec pa mu je pretil z obtožnico, češ da ponareja denar. Lord pa se je zasmel: „Sijajno, to bo najboljša reklama za mojo bolnišnico!“

Največji uspeh je imel lord s „podvojenimi milodari“. Neki bogataš mu je n. pr. obljubil, da bo daroval v dobrodelne namene dvakrat toliko, kolikor bo lord v določenem roku nabral. Ker je bil rok zelo kratek, je mislil, da ga bo tako ujel. Izgovoril pa si je, da vsota ne sme presegati 32 milijonov. Toda lord Knoothford je to vsoto nabral že v 10 dneh in tako mu je moral bogataš izplačati 64 milijonov dinarjev.

Če je ulica preozka...

Druga mesta — druge šege

V Berlinu

Ozke ulice imajo v vseh mestih, v vseh deželah. Tudi v Berlinu. V takile ulici, kjer je komaj prostora za en voz, kje šele za dva vstric, sta se zadnjič srečala dva taksija.

„Človek božji, obrnite vendar svoj tef-tef! Ali ne vidite, da ne morem naprej?“

„Mi ne pride na um! Jaz moram prav tako naprej kakor vi!“

„Kaj niste videli, da vozim v to ulico? Saj bi bili lahko počakali!“

„Prav tako bi bili tudi vi lahko počakali!“

Tedaj se oglasi neki gospod, ki je to poslušal:

„Po tej ulici smejo vendar voziti voziti samo v eno smer!“

„Kaj še! Kje pa vidite, da so nabite kakšne določbe zastran vožnje po tej ulici?“

V Washingtonu

Tudi v Washingtonu imajo nekaj ozkih ulic. Po taki ulici si ondan privozita nasproti voz solatarja Boba Thompsona in avto Mr. Wilsona.

„He, nazaj!“ zakriči Bob.

„No, Sir!“

Nekaj časa sta se moža srepo gledala. Nobeden se ni hotel

umakniti. Potem pa je oni v avtomobilu nekaj zagodrnjal in se obrnil k svojemu spremljevalcu:

„Kako dolgo imava že ta avto, Jim?“

„Dve leti, oče.“

„Well. Doslužil je. Stopi ven, sinko!“

Stopila sta iz avta in peš nadaljevala svojo pot. Bob je nekaj časa premišljal, krepko pljunil, porinil svoje kljuse nazaj iz ulice, priprigel avto, ki je bil zdaj brez gospodarja, zadaj na svoj voz, in pognal. Od tistega dne je Bob prevažal solato z avtomobilom.

V Parizu

V predmestni ulici.

Pierre Marron, šofer, se iznenada zagleda s svojim taksijem nasproti staroverski kočiji očeta Perrierja — nekaj takih kočij še životari v Parizu. Oba čutita, da ne moreta drug mimo drugega. Toda vstop v ulico je še prost. Šofer stopi iz avta in vljudno pomigne očetu Perrierju, ki čaka na drugem koncu ulice, naj vozi dalje. Oče Perrier na svojem koncu pa še vljudneje odkloni in povabi šoferja, naj on najprej zvozi ožino.

Pierre Marron ljubeznivo skomigne z rameni.

„Nikakor ne prej kakor vi, Monsieur. Prosim, izvolite!“

„Za vami!“

„Ne, pod nobenim pogojem — za vami!“

Velika zadrega. Eden mora vendar prvi skozi ulico! Naposled se domislita. Vljudno se pozdravita in nato zavije oče Perrier na levo, Pierre Marron pa na desno, vsak v drugo ulico. Tako ni po ozki ulici nobeden vozil — čeprav sta oba morala napraviti velik ovinek.

Na Dunaju

Klopčič gnečočih, prerivajočih se ljudi. Vseposod se odpirajo okna. In iz gneče se začuje glas:

„Obrni svojo barko, ti rečem!“

„Zaradi tebe, srajca šoferska?“

„Obrni!“

„Jaz že ne! Pa če mi pri tem brada zraste!“

„Držite me! Drugače mu jo pripopam na ksiht, da bo mislil, da ima dvovprego!“

Iz množice vstanejo plašni glasovi in vresčanje žensk.

„Ježeš, Mici, beživa! Še streljali se bodo!“

„Stražnik! Stražnik!“

Kar trije se mahoma pokažejo. Množica se raztepe. Voznika morata povedati svoje ime.

„Jožef Batuschek, rojen osemnajstpetindevetdesetega.“

Ko njegov nasprotnik to zasliši, pozabi zapreti usta.

„Batuschek? Batuschek? Ali niste služili pri deutschmeistrih, v Leopoldovi kosarni?“

„Ježeš — kaj si to ti, Peperl?“

„Na, kaj takega!“

Stražniki se smehljajo. Čutijo, da so odveč. Onadva pa zavijeta složno ramo pod ramo v bližnjo krčmo. In še dolgo, dolgo nato, ko je že zdavnaj zasijal mesec iznad streh, sta voza čakala na cesti, in konj je melanholično vohljajal po hladilniku motorja...

In v Ljubljani

V Ljubljani takih ozkih ulic ni. In kjer so, je v njih prostora komaj za en voz, hvala Bogu.

V ljubljanskem kriminalnem muzeju

Malenkosti, ki pričajo o tragedijah v preteklem letu. — Številke, ki zbuja grozo in sočutje

Upravnik policije v Ljubljani g. Vekoslav Kerševan me je ljubeznivo sprejel in mi dovolil, da sem si ogledal ljubljanski kriminalni muzej.

Iz kratkega razgovora z upravnikom sem zvedel, da se uprava policije na Bleiweisovi cesti preureja od vrha do tal. Tako so tudi kriminalni muzej prenesli v primernejšo, večjo sobo. V ta muzej pride vse, kar je količkaj v zvezi z zločinci in njihovimi deli — seveda, kolikor jih je moči dobiti. (Ti predmeti se imenujejo s tujko „corpora delicti“, v ednini „corpus delicti“).

G. upravnik se je posebno prizadeval, da bi dobil vsa corpora delicti roparja, morilca in samomorilca Mohorka, ker se je za Mohorkove zločine kot bivši upravnik mariborske policije zelo zanimal in je bil tudi zraven, ko so Mohorka aretirali.

G. Podobnik, ki upravlja ljubljanski kriminalni muzej, mi je rekel že ob vstopu, da niso dobili v preteklem letu v muzej „nič posebnega“. Večina novih pridobitev so — noži in samokresi. „Samo“ 4 noži in 4 samokresi. Torej res ni posebnega. In vendar te spomni vsaka teh „neposebnosti“ človeške tragedije...

Pozornost mi je zbudilo razen gori naštetih predmetov shranjeno celotno vlomilsko orodje. Kakor inventar moderne mehanične delavnice se ti zdi. Dleto, vitrihi, spretno zakrivljeno močno železno orodje, škarje za rezanje jeklenih plošč itd. To vlomilsko orodje so zaplenili na domu dveh velevlomilcev, ki sta predlanskim mesecem februarja izropala poštni urad v Kočevju in odnesla nad 18.000 Din.

Strahotne številke o samomorih

V omarah v kriminalnem muzeju pa je še mnogo drugih zanimivih stvari — dragocene pridobitve muzeja iz prejšnjih let. Če bi hoteli vse popisati, bi za to potrebovali tedne in mesece, in ne vem koliko strani našega lista.

Najbolj zanimive so gotovo statistične razpredelnice, ki kažejo padanje in naraščanje kriminalnosti od l. 1922 do l. 1950. Iz teh tabel, ki jih je sestavil g. Podobnik, je razvidno, koliko ljudi so aretirali, zaradi kakšnih deliktov, v katerih prestopkih so se ljudje največ pregrešili itd. Uprav strahotne so številke o samomorilcih in prostituciji.

Največ samomorilcev je delavcev

Statistika kaže, da si je v 8 letih, to je od l. 1925. do l. 1950. vzelo v Ljubljani življenje 116 ljudi, in sicer 1925 štirje moški, 1924 štirinajst moških in dve ženski, 1925 devet moških in 5 žensk, 1926 šestnajst moških in tri ženske, 1927 deset moških in 4 ženske in leta 1950 devetnajst moških in 7 žensk.

Najmlajši morilec je imel samo 25 let, najstarejši pa 75 let. Še zanimivejši pa so podatki glede poklicev samomorilcev. Številke namreč pričajo, da je bilo med njimi največ delavcev, in sicer 68. Od teh je bilo 18 delavk. Uradnikov je bi-

lo 15 (med njimi 5 uradnice), zasebnih uradnikov 11, obrtnikov 21, zasebnikov 16 (4 ženske).

Od teh nesrečnežev jih je največ seglo po — vrvi. Vrv je nekako „ljudsko“ sredstvo za izvršitev samomora. Najbolj pri roki je in baje je taka smrt najlažja, čeprav za žive skoraj ni groznejšega od pogleda na obešenca na oknu ali pa zunaj na drevesu.

51 samomorilcev se je obesilo, med njimi 6 žensk. S kroglo se je končalo 21 samomorilcev (med njimi ena ženska). Utopilo se je 11 samomorilcev (4 ženske). Drugi so se zastupili, se vrgli pod vlak ali pa si z nožem prerezali žile.

Zaradi bede in nesrečne ljubezni

Jih je največ dalo slovo življenju. Pri 44 je bil vzrok samomora beda, pri 35 pa nesrečna ljubezen (15 žensk!). Ostali so si končali življenje v trenutni blaznosti (51), zaradi neozdravljive bolezni (10), 7 ljudi pa v pijanosti.

Številke, ki vpijejo do neba

To so številke o prostituciji v letih 1922—1950. One pričajo, da je prostitucija rak na našem socialnem telesu, da je to vprašanje, ki nam mora odpreti oči. Z ukinitvijo javnih hiš tega vprašanja nismo rešili, in bil bi zločin, če mu ne bi posvetili vse pozornosti, kajti ono je vir pre mnogih tragedij in nesreč med našim ljudstvom.

Od l. 1922 do l. 1950 je policijska uprava prijela v Ljubljani 2208 prostitutk. Od njih je bilo 780 okuženih s spolnimi boleznimi. L. 1922

so jih najmanj prijeli, to je 100, med njimi 56 bolnih. Največ so jih prijeli l. 1928, in sicer 250. Bolnih je bilo med njimi 106.

Večina prostitutk je imela 19 do 22 let. Glede starosti kažejo številke prostitucijo v skupinah po 5 leta. Tabela kaže, da se udaja prostituciji razmeroma veliko mladenk, starih 19 do 22 let; takih je bilo v zadnjih 9 letih 117! Najstarejša je imela 47 let. Koliko pa je bilo nesrečnic, ki jih policija ni izsledila! Tajna prostitucija cvetel! Ne prikrivajmo si resnice: te številke kriče do neba.

Nič manj žalostne,

le na drugi način, niso številke o zločinih mladih mater. Zadnja leta je policija prijela 21 mater zaradi splavov, 15 mater je svoje novorojenčke in otroke izpoložilo, detomorov je bilo 54!

Policija ima tudi izredno mnogo opravka z živinskimi ljudmi, ki izvršujejo gnusne zločine spolnega posilstva nad mladoletnimi deklicami. Takih navaja statistika v zadnjih 8 letih kar 135!

Tudi to so žalostne številke. Vsaka da misliti. Vsaka zase kaže, kje boleha ljudsko telo. Kje ga je treba zdraviti. In morda tudi, kako ga je treba zdraviti.

Časi so hudi! Beda zavzema čedalje večji obseg. Z njo raste tudi število zločincev vseh vrst. Mnogi med njimi bi morda v drugih razmerah ostali pošteni in koristni člani človeške družbe. Saj je znano, da „rojenih“ zločincev sorazmerno ni mnogo. To dejstvo nam utegne dati smernice, kaj naj storimo in kako, da bo naše ljudsko telo ostalo zdravo in odporno, da ne bo od leta do leta slabše in čedalje bolj zastrupljeno. — nek

Zasmehovali so jo...

Ob 15. obletnici Cankarjeve smrti

Zgodilo se je že nekajkrat, da sem naletel na ljudi v ljubljanski družbi, ki so mi priznali, da niso prečitali še nobene Cankarjeve knjige. Dolgo mi ni šlo v glavo, da imamo tudi take Slovence in da se ravno ti najrajši štejejo k „inteligenci“.

Zdaj o tem ne dvomim več. In zato tudi verjamem tisto zgodbo o Cankarju, ko je prišel med vojno v Gradcu pred vojaško komisijo. Ko so ga vprašali po imenu, je odgovoril: „Jaz sem največji slovenski pisatelj!“ Člani komisije so ga debelo gledali. Med njimi je bilo več Slovencev. Nihče med njimi ni vedel, kdo bi bil največji slovenski pisatelj. Nerodni položaj je tedaj rešil neki nemški oficir, ki je vzkliknil: „To je vendar Ivan Cankar!“

*

Ona, ki so jo zasmehovali, se pa ne šteje k slovenski inteligenci. Delavka je. Tudi časopise raznaša, da se laže preživi. Čisto slučajno je najin pogovor nanesel na Cankarja. Dobro ga je poznala. Celo zasmehovana je bila zaradi njega. Zgodilo se je takole:

Bilo je med vojno. Neko jutro zgodaj je raznašala časopise. Pri Mesarskem mostu na Resljevi cesti je srečala Cankarja. Opotekal se

je in nekaj trenutkov nato mu je spodrsnilo. Na zmrzli cesti ob pločniku je obležal. Hudo se je pobil na glavi in po roki. Kri mu je oblila obraz. Priskočila mu je na pomoč in mu z rutico obrisala kri. Potem je poiskala robec v Cankarjevem žepu in mu obvezala rano na glavi. Kakor je bila slabotna, ga je dvignila, vzela pod roko in ga z velikim naporom spravila v hotel Lloyd, kjer je stanoval. Med tem ko je opravljala to delo usmiljenja, se je nabrala okoli nje gruča ljudi, ki so jo zasmehovali, češ, tega pijanega Cankarja vlačijo po ulici.

Pred hotelom se je Cankar zavedel. „Hvala, hvala, hvala!“ S temi tremi besedami ji je poplačal. Drugega ni imel.

„To je moj najlepši spomin v življenju,“ mi je rekla ta žena. „Ob spominu na ta dogodek pa me dostikrat tudi grenko obide. Kakor takrat, ko sem ob strani gledala Cankarjev pogreb. In tedaj — oprostite, gospod — sem zasovražila ljudi, ki so ga prišli častiti s škrici in cilindri. Umreti je moral, da so ga priznali. In zasovražim jih zmerom iznova ob obletnici Cankarjeve smrti, ko mu pojejo slavo. Tistikrat so me pa zasmehovali, ko sem mu brisala kri z obraza!“

Tito

Ni res, nismo grešniki!

„Kdor je vsak dan pečenke in belega kruha sit, ta nas lahko zmerja, da smo tudi grešniki in ne samo reveži! Grešniki smo, ta je pa lepa, grešniki! Kot grešnike so nas postavili na sramotni oder!“

Tako je vzklikal slabo oblečen možakar v gneči pred vrati ljubljanskega urada za socialno politiko. Grdo je gledal, razburjeno je stiskal pesti. Nisem takoj vedel, kam meri. Potem sem se pa spomnil članka v nekem listu o „grešnikih in revežih“, ki so se zatekli v ljubljansko zastavljalnico. In zamislil sem se v številke, ki kažejo letni promet tega zavoda.

Leta 1950 je zastavilo v ljubljanski zastavljalnici 17.860 ljudi, po večini Ljubljancin. Ker šteje ljubljana okoli 60.000 prebivalcev, je skoraj vsak tretji ljubljancin iskal v zastavljalnici pomoči. Zastavljene predmete in dragocenosti je rešilo 15.790 strank. Samo 1490 strank ni moglo rešiti zastavljenih stvari. Ogromna večina onih, ki so morali po denar v zastavljalnico, in so tja nesli svojo uro, poročni prstan ali dragoceni rodbinski spomin, so pred dražbo z muko zbrali denar.

Iz lahkomišelnosti ti ljudje gotovo niso šli na to težko pot. Vsaj večina njih ne. Zastavljalnica jim je bila poslednja rešilna bilka, ko jim nihče drugi ni mogel več pomagati. S stotakom, ki so ga prinesli iz zastavljalnice, so si morda rešili svoje borno stanovanje, se obvarovali rubežni ali pa dobili pri trgovcu zopet na upanje. Oni mož se je upravičeno razburjal: že več mesecev je brezposeln in je nesel v zastavljalnico poslednji prstan, ki je bil še pri hiši.

Kdo sme tem ljudem reči, da so grešniki?

1490 ljudi ni moglo rešiti zastavljenih predmetov. Prodali so jih na dražbi. Koliko jih je med njimi, ki po lastni krivdi niso rešili predmetov? Iz lahkomišelnosti? Ali pa, ker so denar nespametno zapravili? Ti bi bili „grešniki“. Če bi bili taki vseh teh 1490, bi bil to komaj vsak dvanajsti! Koliko pa jih je med temi 1490, ki niso vedeli, kje naj vzamejo denar, da rešijo svojo skromno dragocenost!

Zastavljalnica je barometer, ki kaže premoženjsko stanje prebivalcev. Gornje številke dokazujejo, da je pred vsem naš srednji stan zabredel v uboštvu. Moti se, kdor misli, da hodi v ljubljansko zastavljalnico samo revež. Reveži v Ljubljani ne bi mogli zbrati nad 3 milijone dinarjev, da bi rešili zapadle predmete. Uradniki, trgovci, vdove, obubožana nekdanja gospoda: ti so nosili v zastavljalnico! In zato je ljubljanska zastavljalnica mnogo storila za obubožani ljubljanski srednji stan — morda več kakor vsi drugi ljubljanski socialni zavodi.

m. z.

Gramofone, plošče

kupim edino najugodnejše, ker je največja izbira, edino le pri

„CENTRA“

Ljubljana, Miklošičeva c. 38. Palača Grafike.
Najmodernejša izposojevalnica plošč

Njegove oči

Napisał J. W. Bart

Bili smo pri polkovniku Thompsonu na čaju. Sedeli smo na verandi in se pogovarjali o vseh mogočih stvareh.

Živel sem šele kakega pol leta v Indiji in nisem vedel o tej čudežni deželi dosti drugega kakor za vročino, prah, blato in zoprno mrčesje. Glede indijskih čudežev sem bil torej dokaj skeptičen. Zato sem tudi, ko je pogovor nanesel na neobhodne fakirje in potem na preseljevanje duš, odkrito povedal, da se mi zde fakirski triki čisto navadna sleparija, vera v zopetno rojstvo pa nezmisljena vraža.

Polkovnik se debate ni udeleževal. Zdajci pa se je spogledal s svojo ženo in rekel:

„Harriet, ali ne bi hotela gospodom povedati istorije o naši Fanni?“

Vsi smo prisluhili. Ljubezniva stara gospa je nad vse rada pripovedovala istorije in jo je bilo tudi prijetno poslušati. Skoraj trideset let je že živela kot zvesta družica ob strani svojega moža in je v tem času dosti videla in slišala.

Mrs. Thompson se je zresnila. „Nerada o tem govorim,“ je rekla. „Preveč žalostni so ti spomini. Toda če res želiš, Ted,“ se je obrnila k svojemu možu, „pa gospodom povem to povest.“ In videč naše proseče oči, je začela:

„Gotovo veste, da živiva z možem, če izvzamem nekaj dopustov, ki sva jih prebila v Evropi, dvajset let v Indiji. Takrat, bilo je kmalu po najinem prihodu, sem zagledala nekega dne v cestnem prahu med drugimi zanemarjenimi indijskimi otroki majhno dekletce, ki je zbudilo mojo pozornost ne samo s svojo izredno lepoto, nego tudi s skoraj belo poltjo. Otrok se mi je tisti trenutek vsedel v srce. Poizvedela sem, da je brez roditeljev in da je zrasla brez vsakega nadzorstva, da je beračila, kradla in se potepala okoli kakor toliko indijskih otrok. Njena mati je bila domačinka, Indijka, in je ob porodu umrla, o očetu pa ni nihče nič vedel. Toda gotovo je, da je imela deklica tudi belo kri v svojih žilah — njena polt je to izdajala.

Midva na žalost nimava otrok, in tako sem naposled preprosila svojega moža, da mi je dovolil vzeti dekletce k sebi. Pri krstu je dobila ime „Fanni“. Z možem sva se pridno trudila, da napraviva iz male divjakinje spodobnega človeka. Trud ni bil zaman, Fanni je postala najljubkejša bitje, kar si jih morete misliti. Njene velike zametaste oči so bile nekaj čudovitega in obraček je bil kakor iz slonovine, pri tem pa je bila ljubezniva, vesela, marljiva in ukaželjna. Najino ljubezen nama je dvojno vračala, in nikoli se nisva niti trenutek kesala, da sva jo vzela k sebi.

Ko je bilo Fanni kakih štiri-najst let, je bila že odrasla mlada dama — v tropskem solnečnem ludje hitro dozore. Takrat je moj mož vzela v hišo mladega indijskega slugo, ki so mu ga tovariši toplo priporočili. Meni se je zdel od pr-

vega trenutka nesimpatičen, Fanni pa je bilo uprav strah pred njim. Lala, tako mu je bilo ime, je bil visokorasel Indijec, mrkega, zaprtega značaja. Na desno nogo je šepal.

Že od prvega dne, ko je prišel v hišo, je preganjal Fanni s svojimi bodečimi očmi. K belki se gotovo nikoli ne bi bil drznil dvigniti oči, mešanka pa se mu je zdela ravnopravna. Kadar sem ga zaradi tega poklicala na odgovor, je vselej ponižno sklonil glavo in mi zagotavljal, da se motim, saj je Fanni tako visoko nad njim, nebelcem! Vzlic temu so njegove lačne oči deklico neprestano zasledovale. Moj mož se mi je zaradi mojega strahu smejal. Toda ko je neko noč zalotil Indijca, ko se je sklanjal nad njegovo pisalno mizo in brskal med vojaškimi papirji, je tudi mojega moža minil smeh. Dal je Lalo zvezati, drugo jutro pa ga je predal vojaški patrolji, da ga odvede v ječo. Seveda je to zbudilo veliko pozornost in tudi Fanni je pritekla gledat, kako bodo Indijca odpegljali. Ko je Lala stopal med vojaški mimo Fanni, se je pred njo za trenutek ustavil in jo prodirljivo spogledal.

„Vrnem se — živ ali mrtev!“ je rekel počasi, potem pa so ga vojaški potisnili dalje. Fanni se je onesvestila. Nesli smo jo v hišo, kjer se je sicer naglo opomogla, toda še mesece nato je časih z divjim krikom planila iz spanja. Še v sanjah so jo preganjale strašne Lalove oči. Toda čas celi rane in tako smo sčasoma pozabili epizodo z Indijcem. Pozneje so nam povedali, da je v ječi umrl.

Čez dve leti je prišel na našo postajo mladi poročnik Wilkins. Videl je Fanni, Fanni je videla njega in tisti mah sta bila zaljubljena drug v drugega. Bil je krepak, odkrit mladenič z lepo bodočnostjo, in ko je nekega dne prosil mojega moža za Fannino roko, sva mu dala svoj blagoslov, in tri mesece nato je že bila poroka.

Mladi par je bil srečen kakor v raju in tudi midva sva se pomladila ob njuni sreči. In ko sem nekega dne zvedela, da bom v kratkem babica, sem bila od veselja kakor iz uma. Ure in ure sem se-

delala pri Fanni, ji pomagala šivati oblekce za otroka in se pogovarjala z njo o bodočnosti.

Naposled je napočil toli nestrpno pričakovani dan. Čeprav slabotna in izmučena, je mlada mati vsa blažena zahtevala, da ji pokažemo njenega fantiča. Prinесли smo ga ji, in srečna se je sklonila Fanni nad njim. Tedaj pa je drobno bitje s temnim obrazom prvič odprlo oči in pogledalo svojo mater. In s presunljivim krikom je Fanni omahnila na blazino:

„Proč... proč... te oči... Lala!“

Potem je izgubila zavest.

Vsi v strahu smo planili k njej. Toda bilo je zaman. Čez dva dni se je preselila v boljši svet, ne da bi se bila zavedla.

Ne bom govorila, kako je bilo potem. Fanni smo imeli tako radi, da smo komaj preboleli njeno smrt. Mladi vdovec je prosil, da ga premeste k drugemu polku. Razumeli smo, da ne strpi na kraju, kjer je bila pokopana vsa njegova sreča. O sinu ni hotel ničesar čuti. Rekel je sicer, da bo skrbel zanj, kakor se za očeta spodobi, toda, je dejal, če bi moral živeti zraven njega, bi se nekoč utegnulo zgoditi nekaj strašnega. Zakaj to sploh ni otrok, to je demon, je trdil. Zaman smo mu skušali izbiti to fiksno idejo. Sovražil je otroka tako divje, da nas je bilo groza take mržnje.

Tako sem torej jaz vzela otroka k sebi. Po mojem možu sem ga dala krstiti na ime Teddy. Hotela sem prenesti nanj vso ljubezen, ki sem jo prej imela do Fanni. Toda bilo je težko. Čim bolj je fant rasel, tem bolj sem morala prav dati njegovemu očetju: to ni bil otrok, bil je pravi hudič. Groza me ga je bilo. Pa ne samo mene; moj mož, ki je drugače velik prijatelj otrok, se nikdar ni hotel igrati z njim. Mali Teddy je znal sedeti resno in mirno, pri tem pa tako prodirljivo gledati človeka iz svojih globokih oči, da vam je zagomazelo po hrbtu. Še bolj se je otroka bala indijska služinčad; kar odkrito so govorili, da to bitje ni Fannin otrok, nego Lala, ki se je vrnil, kakor je obljubil, in sicer v obliki otroka.

Nazadnje sem še sama skoraj začela verjeti temu govorjenju. Da je otrok temnopolt in da ima bodeče oči, bi se še kako dalo pojasniti. Saj tudi Fanni ni bila čistokrvna belka in otrok je barvo lahko dobil po njenih prednikih.

Toda kako mi boste razložili, zakaj je otrok, ko je shodil, na desni nogi šepal — prav tako kakor Lala? Posebno, ko zdravnik ni mogel odkriti nikake bolezni in si tudi on ni vedel tega razlagati.

Ko mu je bilo pet let, je bil Teddy telesno in duhovno mnogo bolj razvit nego njegove vrstniki. Toda svoje darove je izrabljal samo v slabo in je gledal samo to, kako bi mogel mojega moža in mene strašiti in žaliti. Vsa ljubezen, dobrotu in potrpežljivost do njega je bila zaman: deček je bil hudič, ki se je prikazal v človeški postavi. Vse, kar mi je bilo drago, je uničil z nečloveško krutostjo. Tako mi je zadavil mojo najdražjo mačko, drugič je porezal golobom krila in polomil vrtnice — krivca nismo mogli nikoli dobiti, toda jaz sem vedela, da je to mogel biti le Teddy.

Nekega večera, preden sem šla spat, sem sedela pred ogledalom in si urejevala lase. Tedaj zagledam nenadoma v zrcalu za seboj Teddyja. Toda to ni bil njegov obraz, ne, bil je obraz odraslega moškega, spačen od tako strašnega sovraštva, kakršnega še nisem videla pri človeku. S krikom sem stekla k možu, in ko sem nato dobila še dva škorpiona v svoji postelji, sva s težkim srcem sklenila, da pošljeva dečka v zavod, da ga tam vzgoje. Bala sem se ga in sem vedela, da moje življenje ni več varno, dokler bo v hiši.

Teddy se je veselil odhoda; mene pa je bolelo, ko sem videla, da mu ni nič hudo, ko bo zapustil našo hišo in mene, ki sem vendar skrbela zanj kakor ljubeča mati.

Zvečer preden bi bil imel Teddy odpotovati v zavod, sva z možem še dolgo sedela in se pogovarjala. Dečka sem že prej spravila v posteljo. Polnoč je že zdavnaj minila in vse je bilo tiho. Tedaj pa začujeva iz delovne sobe mojega moža sumljiv šum. Moj mož steče k nočni omariči po revolver, tedaj pa opazi, da je iz šopa njegovih ključev izginil ključ od jeklene omare, v kateri so bili spravljene važni dokumenti.

Po prstih sva se splazila v delovno sobo. Meni je skoraj zastala kri v žilah. V beli mesečini je stal Teddy pred odprto omaro in brskal med papirji.

„Kaj pa iščeš, Teddy?“ je zavpil moj mož. Grd rečaj je tedaj spačil dečkov obraz, ki je nenadoma spet postal star. Potem je pograbil neki papir, skočil k oknu, ga odprl — in preden sva se zavedla, ga je že požrla noč. Začula sva zamolkel padeč in strašen krik. Potem je bilo spet vse tiho. Kakor iz uma sva stekla iz hiše. Pod oknom je negibno ležala majhna postava. Prsti mrtvega dečka so oklepali veljavno tajno listino. Lala — zdaj sem bila prepričana, da je bil to on — je poskusil izvršiti v novem življenju nalogo, ki se mu v prejšnjem življenju ni posrečila.

Kakor mi je bilo sicer hudo, sem se vendar na kolenih zahvalila Bogu, da je vzela dečka s sveta. In zdaj imam le še eno željo in le eno prošnjo: da se ne bi spet rodil, dokler še živim. Ali pa je mar moja usoda in usoda nas vseh, da se moramo zmerom iznova roditi, dokler ne izpolnimo vseh svojih nalog?“

50.000 Din je vredno 2200 nagrad,

ki jih je razpisal DRUZINSKI TEDNIK ROMAN. Treba je samo, da rešite zloženko, objavljeno v 51/52. številki lanskega letnika in v 1. številki letošnjega letnika Druž. Tednika Romana, in da nakažete najkasneje do 1. februarja t. l. 40 Din za polletno naročnino na DRUZINSKI TEDNIK ROMAN.

Naše nagrade so:

Glavna nagrada Singerjev šivalni stroj za 5800 Din, radioaparati Eumig 152 s 3 žarnicami za 3500 Din, gramofon „His Master's Voice“ za 2400 Din, 2 gramofona za 2500 Din, 32 delni jedilni servis iz finega porcelana za 670 Din, Lubin-kaseta za puder za 350 Din, 2 para kompletih smučk „Beka“ za 1500 Din, 2 fotoaparata za 500 Din, 9 delni kavni in čajni servis za 440 Din, 5 moški in 3 ženski dežniki za 1012 Din, 3 dvosedelne sanke za 480

Din, Gillette za britje za 180 Din, garnitura za manikiranje za 135 Din, Houbigant doza za 135 Din, 2 Coty dozi za 156 Din, 4 Luxol šatulje s kolinsko vodo in milom za 250 Din, 60 izvodov Zupančičeve „Naše besede“ za 3600 Din, 100 velikih filmskih slik 21×26 cm za 4000 Din, 50 garnitur po 7 filmskih slik za 3500 Din, ter za vse tiste, ki ne bi bili izžrebani, po 1 filmska slika 25×32 cm na umetniškem kartonu, vredne skupaj 20.000 Din.

Če vam še kaj ne bi bilo jasno, dobite vsa potrebna pojasnila v naši upravi, Ljubljana, Breg 10/II (Blašnikova tiskarna). Tam se tudi lahko informirate, ali smo Vašo zloženko prejeli in pod katero številko je vnešena. —

Zahtevajte številko na ogled!

Zahtevajte položnico!

MOST VZDIHOV

ZGODOVINSKI ROMAN NAPISAL MICHEL ZÉVACO

9. nadaljevanje

Novi naročniki lahko dobe še vseh dosedanjih 8 nadaljevanj!

Bilo je več glasov — ženskih glasov: natanko jih je razločil.

Čoln z ženskami je očitvidno vozil mimo ječe v smeri proti Mostu vzdihov. Roland je prisluhnil z vsem svojim bitjem. Prsi mu je širilo ihtenje in nedoločno je iztegnil roke. Zakaj spoznal je bil naprev, ki je prihajal k njemu iz grl mladih devojk — spoznal ga je! Tudi besede je spoznal! Saj jih je bil sam spesnil na čast Leonori!... In Benetke so si bile zapomnile to pesem, ljudstvo si jo je bilo prisvojilo, in še zdaj so deklice pele ljubavno himno nesrečnega mladega moža, ki je živ trohnel v grobu.

Krik obupa se je izvil iz njegovega grla.

Morda je prišel ta krik mladim pevkam do ušes, zakaj iznenada so glasovi utihnili.

„O!“ je zahropel Roland, „kdo bi mi bil rekel, ko sem pel svoboden pod zvezdnatim nebom te stihne ljubezni — kdo bi mi bil takrat rekel, da bodo nekoč ubijali moja ušesa kakor spev smrti!... Vse živi, vse drhti zunaj, vse poje, solnce vzhaja in obseva ves svet — samo jaz počasi umiram v svojem grobu... In ona... kako mora šele ona trpeti; kadar zbudi v njej ta pesem ljubezni spomin na najino srečo... srečo, ki je za zmerom pokopana!“

Vročično je jel hoditi gor in dol. Nič več ni čutil ran na nogi.

„O, da bi mogel ven!... ven iz tega pekla!“

Ob teh besedah, ki jih je že stokrat jecljal, mu je divje zakovalo srce in v glavi se mu je zvrtilo od nenadne omotice.

Zakaj prvič v vseh teh dolgih mesecih je vstala v njem misel na beg!...

Beg!...

Dvignil bi kamen, ki so ga bili podenj pokopali, in se prikazal živ med živimi!...

Kakšna blazna misel!...

Prvi mah je bilo Rolandu, kakor bi bilo treščilo vanj.

Neizvedljivost bega mu je bila tako očitna, da je moral zbrati vso svojo voljo, da ga ni obšla groza ob misli na tako nadčloveško početje.

Pobegniti!...

A kako?

Njegov grob je bil trideset čevljev pod zemljo; zidovi so bili grozotno debeli; vrata iz hrastovine in vsa okovana z železjem; in za njimi so stali noč in dan ječarji na straži.

Ležeč na kameniti postelji, je Roland hropel od mrzličnosti svoje domišljije.

Zdajci pa ga je zbodla bolečina na ranjeni nogi — in isti mah se mu je utrgal iz grla nečloveški krik blaznega veselja: ne meneč se za rano se je zagnal na črepine razbitega vrča, s tresočim se rokami je tipal po njih, jih zbral in nesel

drugo za drugo na svoje kamenito ležišče. In potem se je ihte vrgel na te črepine in jih pokril s svojim telesom kakor najdražji zaklad.

Zakaj v teh kosih kamenine, enih koničastih ko bodala, drugih ostrih ko nožje, je v nenadnem blisk spoznanja zagledal orodje svoje rešitve!

Roland se ni takoj spravil na delo.

Moral je poprej privaditi svojega duhá misli na beg, zakaj ko se je v njem porodila ta misel, mu je začelo srce tako silovito razbijati, da se je bal, da mu ga ne raznese.

Začuden nad tišino, ki je vladala v njegovi celici, je nekega dne ječar oprezno odprl vrata in pogledal po jetniku.

Roland je vztrepetal od strahu. Nato je vstal in se zagnal k vratom, rjoveč in tuleč, kakor bi ga bila napadla divjost, še strašnejša od prejšnjih; ječar je hlastno zaprl vrata.

Od tistega dne je vselej, kadar je čul bližajoče se korake, začel besneti: zakaj poslej ne sme nihče več stopiti v njegovo celico!

Cele tri mesece je Roland računil in delal načrte; in naposled je vedel čisto natanko, v katerem koncu ječ leži njegova celica.

Načrt, ki se je končno odločil zanj, je bil preprost in hkrati težak: zid ob kanalu je bil tako debel, da bi vanj lahko izkopal rov.

In Roland je začel vrtati ta rov, ki naj bi držal navzgor in poševno na desno. Kadar bi dosegel razino vode, bi mu bilo treba izvrtati le še poslednjo luknjo in se spustiti v kanal. Tako je računil, da bi prišel na dan ravno pod Mostom vzdihov.

12. decembra leta 1510, je bilo, ko je Roland začel obdelovati kamen v severnem kotu svoje celice — na kraju, ki ga še danes kažejo obiskovalcem beneških ječ — to je po več ko osemnajstih mesecih, kar so ga vrgli v ječo.

Toda on ni vedel tega datuma in zgodovinarji so ga le iz nekih slučajnih okoliščin dognali. Zakaj Roland je bil v tistih prvih treh mesecih, ko je bil izgubil razum, iz-

Koliko majhnih krivic

doživimo dan za dnem! Koliko nevspečnosti prinese vsakdanje življenje, nam ali našim bližnjim! Kolikrat bi se zato radi komu zaupali in potožili!

Pišite nam

in povejte, kaj vas teži! Skrbno bomo prebrali in pregledali, če treba, popravili, in če ne boste napisali nič protizakonitega,

bomo natisnili.

Pazite le na dvojce: vse, kar napišete, mora biti resnično, in glejte, da nikogar ne žalite!

gubil tudi vsako merilo za določevanje časa, ki ga je prebil v svojem grobu.

Njegovo edino orodje je bila črepina zdrobljenega vrča za vodo. Delo mu je šlo tako počasi od rok, da ga je dostikrat minil pogum. Ostrgal je ves cement okoli kamna in ga mrvico za mrvico zbral in raztresel po tleh svoje ječe.

Polne štiri mesece dela je potreboval, da je odkrušil prvi kamen. Kolikokrat ga je med delom zgrabil obup, da je prenehal, si zakopal glavo v roke in se sesedel v teman kot ter prebil ure in ure v onemoglem ihtenju!... In potem je vselej iznenada planil na noge, novo upanje mu je napolnilo srce, in še vneteje se je vrgel na delo.

Ko je naposled zavalil s krvavimi rokami skalo iz jame, je onemogel legel na tla in se ni zganil ves dan, sopeč in strmeč predse.

Nato je zavlekel kamen pod svoje ležišče in se lotil naslednjega.

Delo je postajalo lažje, zakaj pridobil si je bil neko spretnost, ki mu je izpočetka manjkala.

Ko je izluščil drugi kamen, je Roland zagledal za njim plast steptane prsti, pomešane s kremencem in malto. Ta plast je vezala dva zidova, vsak sestavljen iz dveh vrst velikih granitnih kamnov. Če bi Roland izdolbel to plast in potem izvrtal še drugi zid, bi moral po svojih računih priti ravno pod kanal.

Tako je začel vrtati navzgor, da bi najprej dosegel strugo kanala, nato pa prišel na površino vode.

Kmalu je že lahko stal pokonci v svojem rovu.

Kadarkoli je začel za vrati le najmanjši šum, se je naredil, kakor da je pobesnel. Natanko je vedel, kdaj pride ura, ko dobi hrano, in kadar je ječar pogledal skozi okence, je vselej zagledal spačen obraz in vročično žareče jetnikove oči.

Po treh letih je bil Roland toliko kakor pozabljen. Sicer so še dostikrat čuli njegovo rjojenje in tožbe, toda nihče se ni več zastran tega razburjal. Le posebni ječar celice števil. 17 je mehanično opravljal svoje delo: vsaka dva dni mu je prinesel kruha in vode. Takrat je odprl okence, naglo pogledal po jetniku, mu semtertja tudi rekel kakšno besedo, nato pa je šel, in Roland je imel dva dni mir.

In takrat se je vselej z vso vne- mo vrgel na delo.

Spal je komaj po pet ur na dan. Čas si je natanko razdelil, jedel je vedno ob določeni uri, in od časa do časa si je privoščil četrt ure odmora. Toda minute počitka so bile najstrašnejše. Zakaj kadar njegove roke niso imele kaj početi, kadar se njegov duh ni več ukvarjal z mislijo na beg, so ga vselej naskočili spomini, ki so še zmerom

živeli v njem. In tedaj se je raz- jokal.

In potem je prišel dan, ko so mu tudi solze usehnile.

V tisti dobi bi bil Roland vsa- kogar, kdor bi ga pogledal, navdal z grozo. Njegovo telo je bilo stra- hotno shujšano, obraz upadel in v čelo se mu je zarezala globoka trda brazda. Oči so mu žarele v ognju, da nisi mogel vzdržati nje- govega pogleda. Bil je tako rekoč nag, le nekaj raztrganih cap mu je viselo s telesa. Kadar je stopil iz rova, pokrit s prstjo in prahom, je bil podoben prazgodovinskemu stvoru: pol človek, pol žival.

Črepine vrča, njegovo edino orodje, so se že zdavnaj zbrusi- le v prah. Toda čim bolj je nje- govo delo napredovalo, tem več- krat so mu prišli pod roke kosi kremena in kamni vseh mogočih oblik; nekateri so mu služili za dleto, drugi za kladivo, tretji za bat.

Ko je nekega dne obdeloval zid nad seboj, je zadel s kremenom ob nekaj trdega, kar ni bilo ne stepta- na zemlja ne malta... Izprva je mi- slil, da je prišel do debelega ka- mna, kakršni so mu že večkrat pri- šli pod roko, in je mirno dalje str- gal. Toda čim delj je kamen ob- deloval, tem večji je postajal... Ves dan je Roland odmetaval prst pod njim. Drugi dan je delo nadalje- val, in po nekaj urah se mu je razodela resnica v vsej svoje stra- šni goloti:

Ta kamen je bila velika in ši- roka plošča, in kraj nje so bile še druge. Nesrečnežu se je izvil vzdih neizrekljivega obupa: njegov rov se je končal pod drugo celico!

Roland se je počasi spustil po rovu, ki je bil takrat visok kakšnih pet in trideset čevljev, in legel na tla svoje ječe. In z glavo pod lehtmi je začel razmišljati o na- stalem položaju.

Prvo, kar napravijo dobro or- ganizirane nature, kadar se zagle- dajo pred katastrofo, je to, da se otresejo obupa in uredijo svoje mi- sli. Potem šele začne misliti, kako bi popravili tudi stvarno škodo.

Roland je preživel strašno kri- zo — podobno, kakor takrat, ko je izgubil razum. V življenju nekate- rih ljudi izbruhnejo časih nevihte, ki se togotno razbesne, med tem pa se duša nekako potuhne, čakaje udarca, ki jo bo zdrobil.

Dva dni je Roland živel z mi- slijo, da je orjaško delo, ki ga je izvrševal s potrpežljivostjo termi- tov, ki bi hoteli prevrtati svet, za- man, da je treba spet iznova za- četi, da bo moral še leta in leta

Če ste rešili našo zloženko, povejte svojim prijateljem, kaj ste na njej prebrali. V interesu vsakega delavca, trgovca in industrijca je, da grede te besede od ust do ust.

dolbsti in vrtati nohte v kamen — vrtati, dokler mu roke ne odrečejo pokorščine.

„Kako se je moglo to zgoditi? Kako sem se mogel zmotiti?“

Najbrž tisočkrat si je med besnejem in obupnim ihtenjem zadal to vprašanje.

In potem ga je obšla nepremagljiva želja, da bi dvignil to ploščo, da bi stopil v to novo celico, da bi si ogledal še drugi grob!... Kdo ve — morda se mu tam odpre zanesljivejša pot v svobodo — v življenje!

Stekel je k rovu, se popel do vrha in jel strgati cement s plošče. Od časa do časa je prenehal, se uprl z rameni ob ploščo in jo poskusil dvigniti. Kdor bi ga opazoval pri tem delu, bi se mu zdel kakor titan, podpirajoč svet, ki se hoče zrušiti nanj.

Po dvanajstem poskusu je plošča odnehala.

Roland je pomolil glavo skozi odprtino in njegove oči so se srečale s pogledom nekega moža, ki je plašno, z očmi, razširjenimi od groze, strmел vanj! Roland je imel med zobmi dolg koničast kremen, ki ga je bil pomalem obrusil v obliko bodala. Z eno ramo je potisnil ploščo kvišku, z drugo pa je pograbil ta kremen, odločen, da vsakogar ubije ali pa se sam dá ubiti!...

XV

Celica na smrt obsojenih

Z naglo kretujo je Roland odložil ploščo in se vzravnal pred neznanecem, ki je nea od osuplosti negibno srepel vanj.

„Kdo ste?“ je zarenčal Roland s hripavim glasom.

Mož ni koj odgovoril. Njegov obraz je bil divji, imel je dolgo in razmršeno brado, v očeh pa mu je gorela čudna mešanica divjosti in plahosti.

Globoko je zasopel in naposled odgovoril:

„Jetnik...“

Rolandu se je omečal obraz. Z neko strastno radovednostjo je pogledal to človeško bitje, ki ni bilo sodnik ne krvnik, ne ječar, nego jetnik kakor on — morda tudi mučenik kakor on. In opazil je, da je tudi on ogrnjen le v nekaj cap. Slabe, raztrgane hlače, in ostanek nekdanjega suknjiča so bila vsa njegova obleka.

„Kako dolgo ste tu?“ je povzel Roland.

„Ne vem... ne vem več!“ je odgovoril jetnik z mrkim, hripavim glasom.

Roland je začutil, kako mu je zadrnilo grlo. Neizrekljivo razburjenje ga je prevzelo: spoznal je ta zlomljeni glas, kakor bi bil njegov. In ob nesrečneževi strašni zamenjanosti je spoznal tudi vso svojo lastno obupno bednost.

S kretujo sočutja, skoraj veselega je iztegnil proti njemu roko.

Ta človek, skoraj žival, ki je razum plapolal v njem že v poslednjih dneh, ta človek je bil njemu enak — prijatelj mu je bil, skoraj brat!

Mož se je v strahu umaknil.

„Tudi jaz sem jetnik kakor vi,“ je rekel Roland s čudno mehko v glas. „Kakor vi sem trpel in še trpim. Kdorkoli ste, najini usodi sta od tega trenutka enaki... Ali se

nočete pobratiti z menoj in mi dati roko?“

„Ali ne veste, kdo sem?“ je divje zavpil neznanec. „Velik zločinec sem, ki se človeštvo v grozi odmika od njega. Kradel sem, ubijal in še druge zločine počenjal. Ko sem še živel na zemlji, so ljudje trepetali pred menoj. Bali so se me, bežali so od mene. Še ječarji trepečejo pred menoj kakor pred tigrom. Kadar stopijo v mojo celico, imajo vselej bodalo s seboj. Še enkrat vam povem, velik zločinec sem, zavržen človek. Vi morda imate koga, ki joka za vami. Jaz sem brez očeta in matere, brez brata, brez rodbine, brez prijateljev — nikogar, nikogar nimam pod nebom. Če se jokam, če mi muke trgajo iz grla ihtenje, če sem lačen ali žejen in če me zebe, se zato nihče ne vznemirja. Vznemirjajo se ljudje kvečjemu nad vprašanjem, kateri nov zločin mi blodi po glavi celo v tej ječi pod zemljo. In tale roka je še krvava od mojega zadnjega zločina. Primate jo, če se upate!“

Jetnik je divje iztegnil svojo trepečo roko.

Roland jo je pograbil in jo krčevito stisnil.

In na njegovih žgočih trepalnicah, ki so se že zdavnaj posušile, se je zalesketalo nekaj kakor solza.

Obdržal je v svojih rokah to grčavo in strašno neznančevo roko.

„Kaj?“ se je boječe začudil jetnik, „ni vas groza pred menoj?“

„Ne!“ je odgovoril Roland.

„Ne odbijate me?“

„Saj vidite, da ne!“

Roland se je to pot celo nasmehnil.

„In vendar vam pravim, da sem razvpit zločinec...“

„Ubog jetnik ste kakor jaz. Skušal vas bom tolažiti. Zakaj vi ste mi že s samo navzočnostjo uteha.“

„Molčite, molčite! Vaš glas mi trga drobovje...“

„Siromak! Tak ste še huje trpeli kakor jaz!“

„O! Premehko govorite z menoj, molčite!“

Jetnik se je ihteč sesedel na tla in zakopal glavo v roke. Roland ga je opazoval skoraj z zavistjo.

„On vsaj lahko joče!“ je mrmral. „Ne, toliko kakor jaz ni mogel trpeti! Nikarite,“ je povzel na glas, „ne izgublajte poguma... Jaz

Gramofoni in gramofonske plošče se kupijo najboljše in v največji izbiri pri

JUGOSPORT

LJUBLJANA

Miklošičeva cesta štev. 34

sem sam izvrtal podzemeljski rov. Če bova dva, bova laže delala... potem pa skupaj zapustiva ta pekel.“

„Kaj pravite?“ je zavpil jetnik s tresočim se glasom.

„Pravim, da lahko še oba doseževa prostost, če mi boste hoteli pomagati.“

Jetnik je vstal.

„Kako?“ je hripavo zajecjal.

Roland je pobral ploščo, ki jo je bil prej spustil na tla in tako zaprl rov.

„Poglejte, kaj sem napravil!“

Neznanec je pogledal v temni rov, potem pa se je obrnil k Rolandu z očmi, polnimi osuplosti in občudovanja.

„Kako ste to napravili?“

Roland se je nasmehnil.

„S črepinami razbitega vrča sem izluščil dve skali; s kremen, ki sem jih našel v malti, sem izdolbel in izvrtal ta rov. Vidite, stvar je enostavna.“

Jetnik ga je poslušal z neizrekljivim občudovanjem.

„Zmotil sem se,“ je povzel Roland. „Treba bo iznova začeti.“

To pot je možak zmajal z glavo. „Iznova začeti... in kam mislite priti?“

„V kanal!“

„Izključeno!“

„Izključeno!“ je zarenčal Roland in čelo mu je pokrila leden znoj. „Zakaj neki?“

„Čujte,“ je odgovoril jetnik. „V tej celici sem šele nekaj dni!“

„In kje ste bili prej?“ je vztrepetal Roland.

„Pod svinčenimi strehami. Lina v moji ječi je gledala na kanal. Posrečilo se mi je razpogniti železne prečke v njej, in nato vtekniti glavo skozi njo. In tedaj se mi je odprl razgled vsenaokoli. Videl sem doževo palačo, videl Most vzdihov, videl kanal...“

„Nu, in?“

„Tudi meni je prišla za trenutek misel, da bi pobegnil, da bi se spustil v kanal, tvegaje pri tem, da si razbijem glavo ali polomim kosti. Toda moral sem misel zavreči...“

„Zakaj? Zakaj?“

„Ker je kanal vse noči zastražen!... O belem dnevu so straže odveč: toda preden boste izvrtali luknjo in prebili zid, vas bodo opazile straže v palači in vas obsule s krogli iz arkebuz...“

„Pa ponoči!“ je zarjul Roland.

„Ponoči neprestano veslajo ob zidovju tri čolni, polni oboroženecv! Že kmalu izpočetka sem slišal, zakaj tako strogo stražijo. Menda se boje, da ne bi kdo osvobodil nekega uglednega jetnika... Verjemite mi, kdor pride sem, se ne vrne več v svet...“

Roland ni več poslušal.

Tudi tega ni pomislil da ne more biti ugledni jetnik, ki je nanj Svet Desetorice tako strogo pazil.

nihče drugi kakor on sam. Bil je kakor posekan. Spričo tolikšne krivičnosti usode se mu je skoraj zvrtele v glavi.

Čutil je, da je pogubljen za zmemrom. Neizvedljivost bega mu ni dajala nikake nade več, in v tisti usodni minuti je sprejel vase misel na samomor... misel na beg v smrt!

Jetnik pa je z mrkim glasom nadaljeval:

„Sicer pa tudi če se vi rešite — zame je vsaka rešitev izključena!“

„Zakaj?“ je zavpil Roland, instinktivno se oklepaje nedoločne nade.

„Ker bom najbrž obsojen na smrt... Da,“ je nadaljeval, videč, da se je Roland zganil, „čudno se vam zdi, da vam to tako mirno povem. Toda smrt je še vedno boljša od dosmrtno ječe. Ta trenutek se sodniki posvetujejo o moji usodi, in jutri, mogoče že danes pridejo in mi povedo, da me čaka krvnik!“

„Krvnik!“ je gluho kliknil Roland in vztrepetal, kakor bi bila nenadoma vstala zlonosna in tragična misel na ruševinah njegovih nade.

„Da, krvnik!... Pred štirinajstimi dnevi sem v trenutni jezi pobil ječarja na tla. Ni umrl. Toda rekli so, da sem ga hotel ubiti. In potem so me prepeljali semkaj in mi povedali, da je to celica tistih, ki so obsojeni na smrt!...“

„Celica tistih, ki so obsojeni na smrt!“ je zamrmral Roland z mrliškim usmevom. Semkaj ga je torej pripeljala pot!...

Neznanec se je bil stisnil v kot in si pokrila glavo z rokami: gotovo je mislil na smrt, ki ga čaka.

Roland ga je gledal, in še celo v tem strašnem trenutku je bilo v njegovem plemenitem srcu prostora za usmiljenje.

„Pogum!“ je rekel. „Nemara pa vam podarijo življenje.“

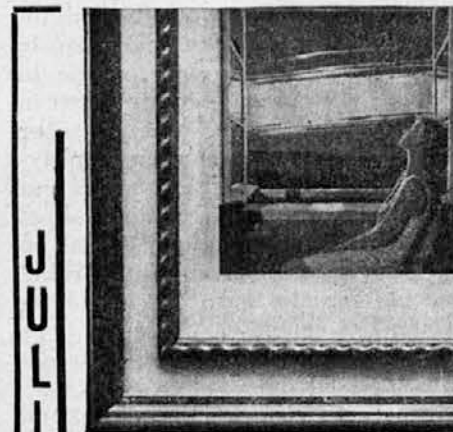
Mož je zmajal z glavo.

„Ne, ne!... To pot je konec!“

„To pot, pravite?“

„Da... prvič so me pomilostili, ko so me zgrabili... čeprav sem bil obsojen na smrt in je bila razpisana nagrada na mojo glavo...“

Proti njegovi volji in v kljub neizmernemu brezupju je Rolanda začela zanimati jetnikova povest. Časih se mu je zazdelo, da je njegov glas že nekje čul. In tedaj je na njegovem obrazu zagledal nekatere črte, ki so se mu utrile iz spomina — črte, ki jih je moral že videti pred davnim, davnim časom.

OKVIRJI, SLIKE, OGLEDALA, STEKLO, PORCELAN

KLEIN
LJUBLJANA
WOLFOVA ULICA ŠT. 4
Telefon št. 33-80

Zgodbice, ki jih življenje piše

Moderna pravljica

Živelo je siromašno dekle. Lepo in siromašno s svojimi 17 leti. Srečal sem jo v nekem manjšem mestu, tri leta je tega. Bila je pri teti na počitnicah. Absolvirala je 1 letni trgovski tečaj in iskala službe v kakšni pisarni.

*

Od takrat so minila tri leta.

Pred nekaj dnevi sem jo srečal. Neverjetno se je razevela — krasotica je postala, sem strmé opazil. In še nekaj sem opazil. To dekle, ki je bilo prej tako skromno oblečeno, čeprav okusno, je bilo zdaj elegantno, silno elegantno. Na glavi je imela drag klobuk, ogrnjena pa je bila v čudovito lep plašč z dragocenim krznom. In zadelo se mi je, da je ta plašč mnogo, mnogo dragocenejši od tistega, ki bi si ga mogla kupiti iz svoje plače... privatne tajnice.

H. K.

Kdor drugim jamo koplje...

Zadnjič so neki berlinski igralci telefonirali svojemu tovarišu Curtu Boisu, ki je ravno dodelal svoj prvi zvočni film, in mu sporočili, da bi rad z njim govoril ameriški filmski mogočnik Ike W., češ da si je ogledal Boisy film, da je navdušen nad njim in da bi ga rad angažiral v Dolarijo.

Ta klic je bil čisto navadna potegavščina. Zakaj mister W. filma sploh videl ni in ni niti v sanjah mislil na to, da bi Boisa angažiral. Igralci so si od škodoželjnosti meli roke in si že v duhu slikali Boissovo razočaranje, ko se bo oglasil pri mistru W.-u in videl, da je nasedel.

Bois seveda ni vedel, da so ga tovariši potegnili. Jadrno se je vrgel v frak in klak, se odpeljal v hotel, se prijavil pri filmskem mogočniku — in čez četrt ure je že imel v žepu podpisano pogodbo za Ameriko!

Pravijo, da so nekateri njegovih škodoželjnih tovarišev od zavisti počili.

Kaj jih je pognalo na ulico

To vprašanje je zadal neki berlinski časopis lastnici velike berlinske javne hiše. Odgovorila je glede 16 primerov, ki jih je ravno imela pri roki:

1. zakonska žena, iz bede;
2. zakonska žena, da bo mogla plačevati obroke;
3. vdova, morfinistka;
4. ločenka, da bo dobila denar za izvedbo procesa;
5. samka, nezakonska mati, da preživi otroka;
6. samka, ker ne more živeti od brezposelnostne podpore;
7. samka, prijatelj jo je zapustil;
8. samka, prijatelj jo je zapustil;
9. samka, prijatelj jo je zapustil;
10. samka, delo ji ne diši;
11. samka, delo ji ne diši;
12. samka, nezmožna dela in pohabljen;
13. samka, v zvezah z zvodnikom;
14. samka, v zvezah z zvodnikom;
15. zakonska žena, lahkomišeln, doma urejene razmere;
16. zakonska žena, lahkomišeln, doma urejene razmere.

Od teh 16 primerov je 6 takih, ki so nedvomna posledica gospodarske stiske: tudi pri tistih, ki jih je prijatelj zapustil, je utegnila beda igrati glavno vlogo. Posebno pretresljiv je primer zakonske žene, matere štirih

nedoletnih otrok, ki je šla na ulico z vednostjo svojega brezposelnega moža (čeprav je bil zakon drugače zelo srečen), da pomaga družini.

Neka druga lastnica javne hiše popisuje te nesrečnice takole:

Neka X., omožena, mož brezposeln, 32-letna, gre skrivaj na ulico, da si

bo mogla kupiti lepšo obleko. Gospa T. gre na ulico, ker je v hiši vedno prepirljiv, ker manjka denarja za gospodinjstvo. Mož to ve, protestira, toda ne zabrani ji. Gdč. Z. je prišla z dežele v Berlin, dobila bolezen, in iz strahu, da ne bo nikoli več zdrava, gre na ulico. Gospa B. se je ločila od moža, ker jo je pretepeval. Na ulico gre, da si prihrani denar za nakup lastne oprave...

Čestitka

„Nekam slabe volje ste, gospod Figar.“

„Kaj ne bi... oče sem postal.“

„Nu, potem vam pa čestitam. Ali bi hoteli še gospe soprogi izreči moje čestitke?“

„Soprogi? Vesel bom, če ne zve!“

*

Mamica pokliče sedemletnega Mihca.

„Mihec, skoči k teti in ji povej, da ti je ponoči štokrlja prinesla brata.“

„Ali teta še zmerom veruje v štokrljo?“

*

„Gospod doktor, rekli ste mi, naj pošljem ženo na morje, če hočem, da dobi otroka. Pa ni bilo nič.“

„Seveda! Ker ste šli, kamela, z njo!“

*

„Zdaj pa, dragi Nace,“ je šef končal svoj nagovor, „zdaj, ko si se izučil, te ne bom več tikal. Od danes dalje ti zato ne bo več treba pometati trgovine — to boste zdaj vi opravljali!“

V šoli

„Tako, Polikarp, zdaj mi pa povej razliko med strelo in električnim tokom.“

„Strelo, gospod učitelj, nič ne stane!“

Pred sodiščem

„Ali ne bi vzeli odvetnika?“ vpraša preiskovalni sodnik obtoženca.

„Ne, ne, gospod sodnik — pa že rajši po pravici izpovem!“

Klavirska ura

Oče odpre potihem vrata in zagleda svojo hčerko v naročju profesorja za klavir, ki jo vroče poljublja.

„Kaj pa je to?“ zavpije oče. „Ali mar zato plačujem drage ure?“

„Ne!“ odvrne klavirski učitelj. „Tega ne računam posebej!“

Alkohol

Nekega sedemdesetletnika, ki je bil duhovno in telesno še jako čil in krepak, so vprašali, čemu se ima zahvaliti za svoje zdravje.

„Nikoli v svojem življenju nisem pokusil niti kapljice alkohola!“ je jedrnato odgovoril. Prav takrat pa se je začul iz sobe nad njim strašen hrup in trušč.

„To je moj oče,“ je pojasnil mladostni starič. „Pravkar se je vrnil domov, okajen kakor zmerom!“

Diskretnost

Najemnik gospodinjci: „Kaj, šele danes mi daste pismo — in že pred dvema dnevoma je prišlo!“

Gospodinja: „Nič se ne razburjajte, saj bo rendezvous šele jutri!“

Iz časov porote

Sodnik: „Kako se glasi vaš izrek?“

Predsednik porotnikov: „Soglasno smo se zedinili v tem, da je obtoženec nedolžen, vendar mu priporočamo, da tega nikdar več ne stori.“

V šoli

„Prosim gospodična,“ pove Jurek učiteljici, „moja sestra ima ošpice.“

„Kaaaj? Glej, da greš takoj domov in da se mi prej ne vrneš, dokler ne bo sestra zdrava.“

Ko je Jurek zunaj, pa vstane Pepček:

„Gospodična, njegova sestra stanuje v Celovcu.“

Maščevanje

„Zakaj pa si nesrečnemu psu odsekaj rep?“

„Zato, ker je od veselja mahal z njim, ko je prišla moja tašča na obisk.“

Ustrežljivo

Dr. Max I. je znan stiskač. Zadnjič je kosil v odlični dunajski restavraciji. Zrezek. Pa ni imel pravega teka. Zrezek mu je bil prevelik. Polovico, si je rekel, si ga prihranim za jutri za predjužnik. In pokliče natakarja.

„Prosim, zavijte mi tole!“

Čez nekaj časa se natakar vrne z zavojem:

„Gospod doktor, navrgel sem še nekaj kosti za psička.“

Presenečenje

„Ali ste vi pozvonili?“

Mrzle noge

(Gl. članka v 51/52 in 1. štv. Družinskega tednika Romana)

Po vsem tem bomo razumeli te temeljne nauke:

Ne termos-steklenic! Z njimi si pomoremo le začasno, korenu boleznici pa ne pridemo niti za las bliže. Ne pobijanja znoj z ostrimi mažami in tinkturami — s tem samo prizadenemo organe in preprečimo potrebno odvajanje snovi. Ne tesnih čevljev in napetih nogavic!

Nego: široke in udobne čevlje! Že ko jih kupimo, se morajo dati gladko zapeti nad nartom. Drugače izpodrežemo dotok krvi. Tudi dotok zraka je važna reč. Zato pa še ni treba nositi samo opank in sandal, tudi v navadnih usnjatih čevljih je poskrbljeno za ventilacijo. Najboljši bi bili seveda čevlji po japonskem vzorcu; toda proti toku ni mogoče plavati, zato se pač moramo zadovoljiti s tem, kar je dosegljivo.

Ohlapne nogavice! Neposredno na koži je najboljša svila, ker je slab prevodnik toplote. Zato svilnate nogavice ali vsaj svilnate krpe, čeznje pa nogavice iz tanke volne.

Potem: vsaj enkrat na dan vroča kopel. Odrgnite si z milom in ne pretrdo ščetko vso nogo, tudi podplate. Nohte lepo obrežite, že zato, da ne trgajo nogavic.

Za ljudi z mrzlimi in znoječimi se nogami so razen tega neobhodno potrebne mrzle kopeli za noge. Polivajte si jih pri tem od kolen navzdol z mrzlo vodo. Na to mora reagirati vsakdo, če ne takoj, pa čez nekaj tednov. Je potrpežljivosti je treba. In ne pozabite kopeli tudi ostalega telesa! Le ob negi vsega telesa se kri enakomerno porazdeli po životu. Kdor ima bolno srce, mora seveda poprej vprašati zdravnika za svet.

Potem: zelo priporočljivo za vsakogar, kdor nima nog v redu: hodi bos, kadarkoli imaš priliko za to!

Predvsem pa: masaža! Masiraj si noge vsako jutro, takoj ko si si jih umil! Začni pri prstih navzgor proti nartu in gležnjem; tako odpraviš iz nog staro kri, nova pa pojde v noge že sama od sebe. Z nekoliko namiznega olja si napraviš prste na nogah voljne, pazi pa, da ne pozabiš tudi prostora med prsti.

Energični ljudje bodo še marsikaj drugega storili za svoje noge. Na primer: kaj te stane, če iztezaš in krčiš prste v čevljih? Saj te nihče ne vidi! To lahko počneš pri delu, kadar bereš časopis po kosilu, ko se voziš v tramvaju, pa tudi v pisarni.

Če se boš ravnal ali ravnala po teh navodilih, zanesi se, da ne bodo tvoje noge nikoli več mrzle in tudi zncjile se ti ne bodo. Te navsvete ti daje zdravnik, ki jih je sam na sebi in na svojih pacientih že nešteto preizkusil, in vselej so se obnesli.

Dr. K. R. R.

Šiviljsko vajenko

sprejemem v prvovrsten pouk. Pogoji je lastna preskrba stanovanja in hrane. Naslov pove uprava Družinskega Tednika „Roman“.

Film

Gospodična za manuskripte

Napisala Gertrud Wiethake-Müller

„Halo, Ethel, pripravite se za intervju!“

Vitka brinetka, ki je bila pravkar pri kosilu, začudeno pogleda. Plavalaska zraven nje tudi dvigne svoje velike radovedne oči.

Moj spremljevalec, šef Paramountovega tiskovnega oddelka, ki mi je s težavo dobil dovoljenje za vstop v posvečene prostore ateljejev, mi predstavi obe mladi dami. Brinetka, ki ima lep filmski obraz, se imenuje Ethel Parker, njena sosedka pa Jane Williams.

„Prav gotovo mislite, da sem filmska zvezda,“ se nasmehne gospodična Parker. „Toda jaz sem samo gospodična za manuskripte, in ne vem, ali vas bo zanimalo moje delo pri filmu.“

Povem ji, da me ravno njen opravček posebno zanima, in jo prosim naj mi kaj o njem pove.

„Potem morate vprašati tudi mojo tovarišico,“ meni gospodična Parker. „Ona je prav tako gospodična za rokopise kakor jaz. Skupaj delava. Prej, dokler je bil samo nemi film, sem jaz zadoščala, zdaj je pa še za dve preveč dela.“

„Kaj pa delate?“ sem se obrnila k gospodični Williams.

„Za dialoge skrbim. To pomeni, da sedim blizu kamere in stenografiram vsako besedo, ki jo igralec pove. Pri vajah sufiram. Dostikrat pri ponovnem snemanju menjajo poedine besede ali stavke. To moram takoj zapisati pod originalnim tekstom. Če režiserja zanima, kaj se je izpremenilo, lahko do besede natanko ugotovi iz mojih zapiskov.“

Potem je prišla do besede gospodična Parker:

„Jaz imam pa še vedno isto nalogo, ki sem jo imela v času nemega filma. Mene besede ne brigajo — zame obstoje samo slike. To se pravi, da moram točno paziti na prizore. Med snemanjem je moja naloga, da skiciram, kakšno je pozorišče, da zapišem slednjo malenkost na oblekah igralcev, sleherni prostorček, kjer so razpostavljeni rekviziti, sleherni kretnjo igralcev. Ti zapiski so zelo važni pri poznejših snemanjih. Režiser ne more imeti vsake malenkosti v glavi. Če ne bi imel mojih zapiskov, bi se prav gotovo kedaj zmotil. Saj veste, da prizorov ne snemajo po vrsti ampak časih tega iz prvega in takoj nato morda onega iz zadnjega dejanja, drugi prizor v prvem dejanju pa šele mesec ali dva kasneje. Zato moram

na primer vedeti, kakšno obleko je nosila igralka v tem prizoru, v kateri roki je držala torbico, skozi katera vrata je šla, in še nešteto drugih malenkosti.“

Čudil sem se mladi gospodični. Imeti mora čudovit spomin in izreden dar opazovanja.

Ko sem vprašal gospodično Parkerjevo, kako da si je izbrala ravno ta poklic, mi je razodela svojo tajnost:

„Da vam odkrito povem — hotela sem postati filmska igralka. Zato sem prišla v Hollywood. Najprej sem bila statistka, toda noben režiser me ni hotel odkriti. Zato sem vrgla svoje želje v kot in poiskala dela kot uradnica. Najprej sem bila strojepiska pri Paramountu, zdaj sem pa tu.“

Odmor za kosilo je bil pri kraju. Klicali so ju že na delo v ateljejih. Poslovala sem se od gospodičen in mimogrede še vprašala gospodično Parkerjevo:

„In kaj pričakujete od prihodnosti?“

Nasmehnila se mi je in rekla:

„Nemara me še kdo odkrije — morda za igralko — morda za režiserko...“

Kratke filmske vesti

V Rusiji mislijo temeljito reorganizirati filmsko industrijo. Pravijo, da bodo zamenjali vse dosedanje voditelje.

Iz Newyorka poročajo, da se je pričelo v poslednjem času opažati zblizanje med Foxom in Metrom. Pravijo, da se bosta obe družbi najbrž združili.

Ravnatelj zagrebškega Metra g. dr. Richard Richter odhaja na svoje novo mesto v Prago.

Beograjska cenzura je novič prepovedala film „Na zapadu nič novega“, ki je bil predložen v nekoliko skrajšani verziji. Film je prepovedan za vso Jugoslavijo.

V prosvetnem ministrstvu delajo pravilnik za cenzurne komisije, ki bi poenostavil cenzuriranje filmov. Pravilnik bo v kratkem izdelan.

V Zagrebu je prinesel film „Trader Horn“ v 18 dneh 453 tisoč dinarjev, v Beogradu pa v 26 dneh celo 510.000 Din.

Režiser Robert Z. Leonard, ki je pred kratkim napravil zadnji film z Marion Davies „Five and Ten“, režira film „Suzana Lenox“.

Filmska vprašanja

1. Kje je angažirana Leila Hyams?
2. Kateri igralec igra glavno vlogo v filmu „Afriške noči“?
3. Kateri igralec igra glavno vlogo v filmu „Sramežljiva nevesta“?
4. Kateri igralec igra glavno vlogo v filmu „Rekrut Kačmarek“?
5. Kdo je režiral film „M“?

Kupon 1 film

S pojedino, godbo plesom in petjem, z voščili, poljubi, darili in cvetjem slavili smo novega leta prihod. A slavnosti tam so le dobro uspele, kjer v skledah so tečne „JAJNINE“ duhte, poznane po finem okusu povsod.

Naročnike zunaj Jugoslavije

vljudno prosimo, da nakažejo naročnino za novo leto. Dobro je, če poravnajo kar za vse leto, da si tako prihranijo nepotrebne skrbi med letom. Naročnina znaša na leto: v Italiji 40 lir, v Franciji 60 frankov, na Holandskem 5 goldinarjev, v Nemčiji 9 mark, v Avstriji 14 šilingov, v Severni Ameriki in Kanadi 2 ameriška (ne kanadska!) dolarja. Denar (veljavne jugoslovanske ali tuje bankovce ali ček) pošljite v lastnem interesu v pripo-ročenem ali pa v denarnem pismu na naslov: „Družinski Tednik Roman“, Ljubljana, Breg 10.

Za rešitev razpisujemo 20 velikih filmskih fotografij, ki jih razdelimo med deset reševalcev.

Rešitev vprašanj iz 50. številke so: 1. Peter Voss, tat milijonov; 2. Jack Dempsey; 3. Emil Jannings; 4. Turzanski; 5. Maks Pallenberg.

Nagrade dobe:

5 slik: Leskovšek Zvona, Ljubljana.
4 slike: Slavič Ljudmila, Ljubljana.
3 slike: Zagorec Frida, Maribor.
2 slike: Brečko Rozi, Ljubljana.
Po eno sliko: Škrjanc Franc, Dolško; Stanič Josip, Vrhe; Stacin Franc, Loke; Hrastar Tone, Bistrica; Slapnik Cveta, Beograd; Erjavec Franci, Trbovlje.

Odgovori na vprašanja iz številke 51/52 so: 1. Režiser Pabst, 2. Luiza, 3. na Dunaju, 4. Lupe Velez, 5. Ne verujem več nobeni ženski, Pot k slavi, Zemlja solnce, Velika atrakcija.

Nagrade dobe:

8 velikih in 12 malih slik: Milar Jožica, Ljubljana; 6 velikih in 9 malih slik: Zemljič Mirko, Brdo; 4 velike in 6 malih slik: Martinec Božena, Ljubljana; 5 velike in 4 male slike: Blažič Peter, Nova vas; 3 velike in 3 male slike: Skrebar Rozalija, Ljubljana; 2 veliki in 2 mali slik: Trebnik Ivica, Ponikve; po eno veliko in eno malo sliko: Malej Joško, Ljubljana, Okorn Joško, Ljubljana; Nukič Stane, Trgovišče; Šoštarč Breda, Polja; Lasnik Ivan, Guštanj; Kosce Alojz, Ormož; Bajželj Minka, Beograd; Smrečar Vanda, Lepi vrh; Maček Josip, Bistrica; Koren Ivo, Maribor; Vrenjak Pavle, Senčur; Verbič Mica, Polje; Oblak Zdravko, Poljane; Zupanek Maja, Rogačevo.

Pan ovratnik ni kavčuk ne celuloid

Dosedaj čez 1.000.000 zadovoljnih odjemalcev nosi

PAN OVRATNIK

je eleganten, vedno čist, nov, brez pranja in likanja. Dobi se v vsaki boljši trgovini. Specijalna izbira v fazonah. — Generalno zastopstvo

PIRNAT, LJUBLJANA
Sv. Petra cesta 22.

Ocvrte miši

Potrebščine: 4 dkg surovega masla, masti, ali margarine, nekoliko soli, 2 celi jajci ali rumenjaka, ena jedilna žlica sladkorja, ¼ kg moke, ¼ l mleka, 1 zavojček dr. Oetker-jevega pecilnega praška.

Priprava: Surovo maslo ali mast se pomeša v skledi; polagoma dodajaj jajci ali rumenjaka, sladkor, sol, moko, mleko in pecilni prašek. Testo se deva po žlicah v vročo mast in ocvre, da postane zlatorumeno. Miši potresi še vroče s sladkorjem, ki mu je primešanega nekoliko cimeta ali dr. Oetker-jevega vanilinovega sladkorja.

Dame! Zahtevajte povsod
Eau de Cologne

„OLYMPIA“

Lekarna

Trnkóczy - Ljubljana 33

Blagovna znamka

„Svetla glava“

se je obnesla. — Med tisoči znamk, ki se priglajajo vsako leto, pač ni nobena postala znana kakor ta. Radi pozornosti, ki jo vzbujala, in radi globokega svojega pomena je postal znak nepozaben. „Znamka Oetker“ jamči za najboljšo kvaliteto po najnižjih cenah in radi tega načela so

Dr. Oetker-jev pecilni prašek
Dr. Oetker-jev vanilinov prašek
Dr. Oetker-jev prašek za pudlinge itd. tako močno razširjeni.

Letno se proda mnogo milijonov zavojčkov, ki pomagajo „prosvitljenim“ gospodinjam postaviti v kratkem času na mizo tečne jedi. Marsikatera ura se je približala, mnoge nevolje radi slabega kipeja močnikov je izostalo.

Otroci se veselijo, če speče mati Oetkerjev šartelj, in v otroški sobi ni ničesar boljšega, nego je Oetker-jev pudling s svežim ali vkuhanim sadjem ali s sadnim sokom.

Pri nakupu pozor na to, da se dobe pristi Dr. Oetker-jevi fabriki, ker se čisto ponujajo manj vredni posnetki.

Dr. Oetker-jev vanilinov sladkor je najboljša začimba

za mlečne in močnate jedi, pudlinge in spenjeno smetano, kakao in čaj, šartlje, torte in pecivo, jajčni konjak.

Zavojček odgovarja dvema ali trem strokom dobre vanilije. Ako se pomeša ½ zavojčka Dr. Oetker-jevega izbranega vanilinovega sladkorja z 1 kg finega sladkorja in se dasta 1 do 2 jajčni žlici te mešanice v skodelico čaja, tedaj se dobi aromatična, okusna pijača.

Dr. Oetker-jevi recepti za kuhinjo in hišo

prinašajo izbrano izvrstnih predpisov za pravo enostavnih, boljnih, finih in začinjenih močnatih jedi, šartljev, pectva, torti, t. d.

Za vsako obitelj so največje važnosti, ker najdejo po njih sestavljena jedila radi svoje enostavne priprave, svojega odličnega okusa in svoje lahke prebavljivosti povsod in vedno pohvalo gospodinji — tudi onih, ki stavijo večje zahteve — in ker je, kakor je pokazala izkušnja, vsako ponesrečenje tudi pri začetnicah izključeno.

Oetker-jevo knjigo dobite zastonj pri vašem trgovcu; ako ne, pišite naravnost na tovarno

DR. OETKER, MARIBOR.